

Droga do wolności mojej miejscowości

Autorzy:

Hanna K., Mateusz J.

Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 5 w Żorach

Żory to jedno z najstarszych śląskich miast. Prawa miejskie zostały nadane Żorom przez Władysława księcia opolskiego w 1272 r.

Nasze miasto dzieliło losy Śląska, przechodząc w 1327 r. pod panowanie czeskie, następnie od 1526 r. do 1742 r. austriackie. Kolejne lata to Żory pod panowaniem pruskim i w końcu niemieckim.

Mimo wielu lat rozłączenia z Ojczyzną miłość do niej przetrwała.

Kiedy kończy się I wojna światowa Polacy w Żorach organizują własne Rady Ludowe, na czele których stanęła ważna dla historii miasta postać, aptekarz i późniejszy burmistrz - Bonifacy Bałdyk, aresztowany za swoją działalność przez władze niemieckie już w kwietniu 1919 r.

I Powstanie Śląskie nie objęło Żor. Wielu polskich działaczy jednak musiało opuścić Górny Śląsk, m. in. mieszkaniec Żor Nikodem Sobik.

W czasie II Powstania Śląskiego Żory bezkrwawo przeszły w ręce polskie. Po plebiscycie i planowanych niekorzystnych dla Polski decyzji aliantów wybuchło dowodzone przez Wojciecha Korfanteo III Powstanie Śląskie. W walkach brał udział 13. pułk powstańczy zwany pułkiem żorskim, który zdobył Żory. Wymieniony pułk bierze udział w walkach powstańczych do końca czerwca 1921 r.

4 lipca 1922 r. miasto zostało przejęte przez władze polskie. Uroczystego przejścia dokonało Wojsko Polskie z generałem Stanisławem Szeptyckim na czele. W imieniu lokalnej społeczności powitał je Bonifacy Bałdyk. W tym samym roku Żory wizytował marszałek Józef Piłsudski.

W 1925 r. wybrano pierwszego polskiego burmistrza miasta. Został nim Józef Adam Rostek.

W Żorach znajdziemy wiele miejsc upamiętniających odzyskanie niepodległości.

Aleja Niepodległości

Ulica Bonifacego Bałdyka

Bonifacy Bałdyk (1879 - 1940) aptekarz, społecznik, działacz plebiscytowy i burmistrz Żor. Był również posłem do Sejmu Rzeczypospolitej i Sejmu Śląskiego. Został patronem jednej z żorskich ulic.

Grób rodziny, gdzie pochowano Bonifacego Bałdyka

Początek II wojny światowej zmusza wybitnego mieszkańca naszego miasta do wyjazdu. Do Żor wraz z rodziną wraca 23 października 1939 r. Już następnego dnia zostaje aresztowany. Skazano go na 5 lat ciężkiego więzienia. Umiera w więzieniu w Strzelcach Opolskich 30 kwietnia 1940 r.

Grób burmistrza Józefa Adama Rostka

Na żorskim cmentarzu pochowany jest też pierwszy burmistrz polskich Żor - Józef Adam Rostek – wybrany w wyborach miejskich.

Dąb katyński zasadzony ku pamięci Nikodema Sobika (obok Szkoły Podstawowej nr 1)

Nikodem Sobik urodził się w 1894 r. w Rowniu (dzielnica Żor). Brał aktywny udział w powstaniach śląskich, dowodził 2. batalionem pułku żorskiego. Wielokrotnie odznaczany za służbę Polsce podczas powstań śląskich. Pozostał zawodowym żołnierzem do 1929 r. Podczas II wojny światowej walczył z Niemcami. Dostał się do niewoli radzieckiej. Został uwięziony w obozie w Starobielsku i zamordowany w 1940 r. w Charkowie.

Mogiła powstańców śląskich na żorskim cmentarzu

Mogiła powstańców jest miejscem szczególnie ważnym podczas miejskich obchodów świąt państwowych.

Mogiła powstańców śląskich na żorskim cmentarzu (zbliżenie)

Polegli żorscy powstańcy:

- Rudolf Buchta,
- Franciszek Kumor,
- Piotr Paździor,
- Jan Teszner.

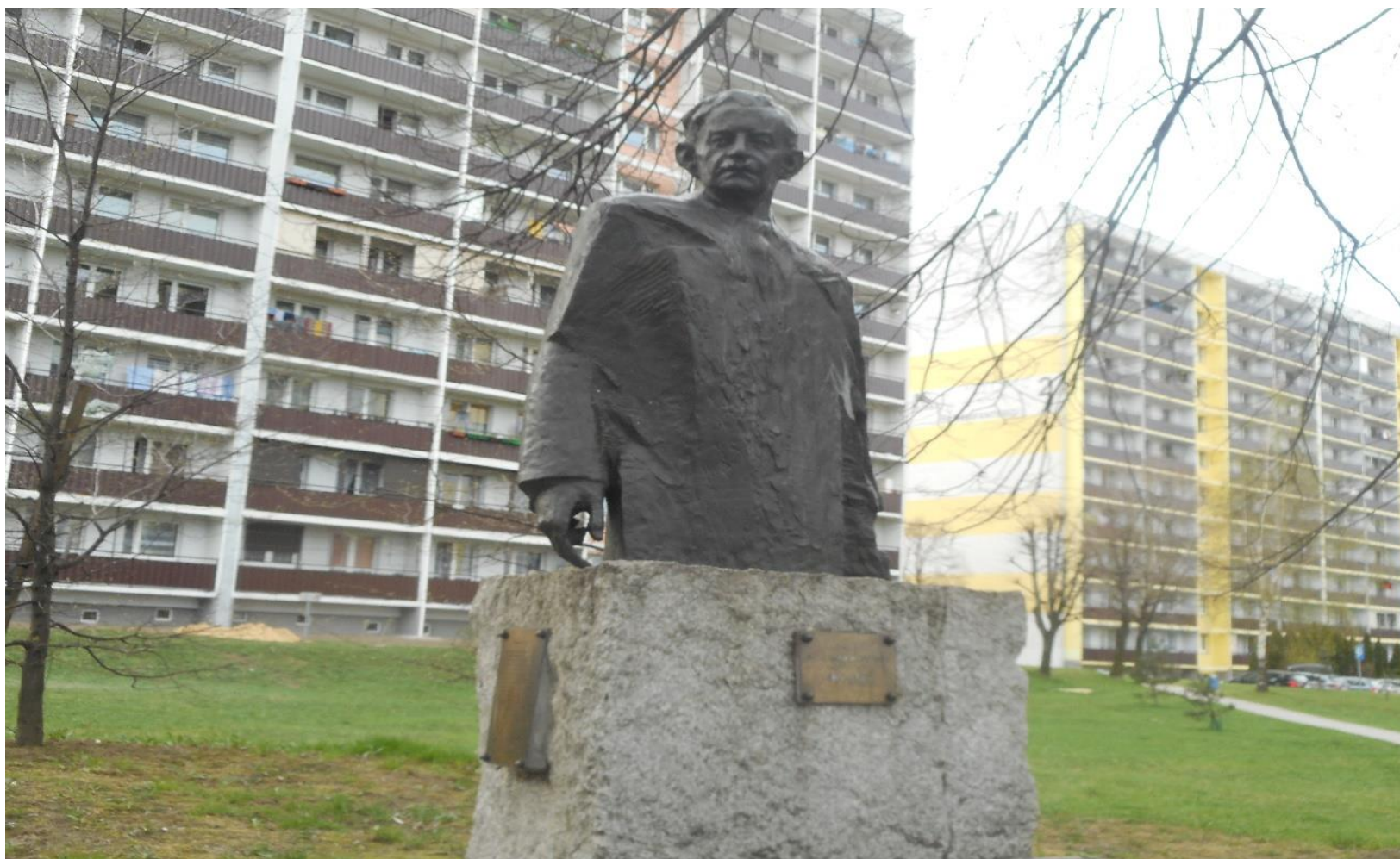

Pomnik pamięci mieszkańców Osin - ofiar I wojny światowej, powstań śląskich i II wojny światowej

Pomnik pamięci mieszkańców Osin - ofiar I wojny światowej, powstań śląskich i II wojny światowej

Również mieszkańcy żorskiej dzielnicy Osiny pamiętają o swych bohaterach.
Podczas walk powstańczych ranny został mieszkaniec Osin - Józef Masłowski.

Pomnik Wojciecha Korfanteo na osiedlu Wojciecha Korfanteo

Wielki Ślązak - Wojciech Korfanty ma również swój pomnik w Żorach.

Zabytkowy pałac, dawna szkoła w Żorach Baranowiczach

20 marca 1921 odbył się na Górnym Śląsku plebiscyt czyli głosowanie za przynależnością do Polski lub Niemiec. W Baranowicach dzielnicy, w której mieszkamy głosowało 214 osób, 176 za Polską, 36 za Niemcami.

Pomnik na Placu Pamięci Narodowej

Wszystkich walczących o wolną Polskę upamiętnia pomnik, miejsce corocznych, żorskich obchodów uroczystości z okazji świąt państwowych.

Pomnik na Placu Pamięci Narodowej (zbliżenie)

W każde święto narodowe tłum zbiera się pod tym pomnikiem, aby uczcić walczących o wolną Polskę.

Fragment ul. Powstańców Śląskich

O bohaterach okresu powstań śląskich w Żorach przypominają nazwy żorskich ulic:

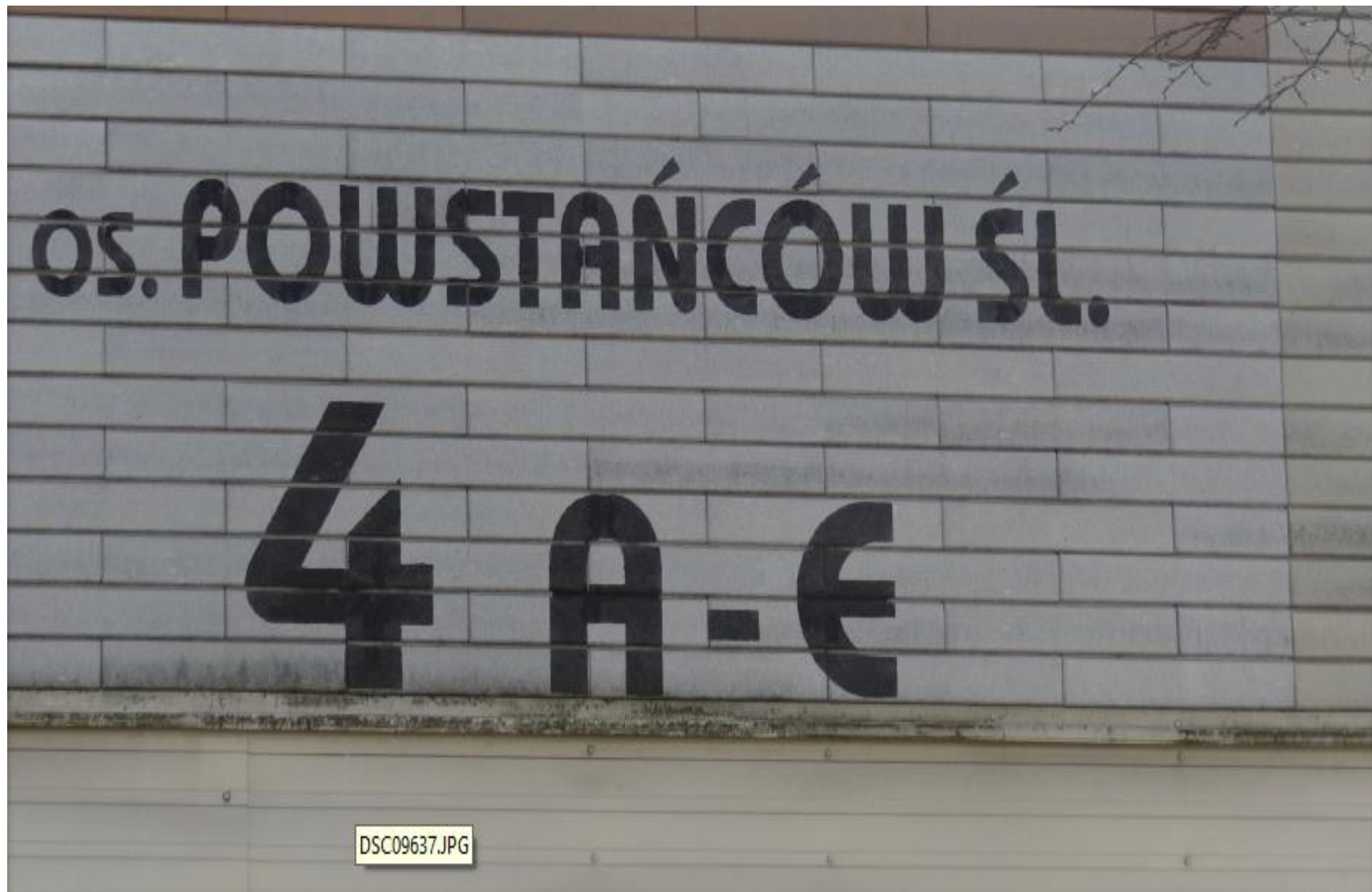
- ulica Bonifacego Bałdyka,
- ulica Szeptyckiego,
- ulica Powstańców Śląskich,

oraz osiedli:

- osiedle Powstańców Śląskich
- osiedle Wojciecha Korfantego.

Fragment ul. Szeptyckiego

Fragment elewacji bloku na osiedlu Powstańców Śląskich

Tablica pamiątkowa, która upamiętnia bramę powitalną - ul. Klimka

4 lipca 1922 r. uroczyście wkracza do Żor polskie wojsko. Mieszkańcy witają ich specjalnie na tę okazję zbudowaną bramą. Pamiątką po jej istnieniu jest tablica umieszczona na ulicy księdza Klimka.

Tablica upamiętniająca wizytę w Żorach marszałka Polski Józefa Piłsudskiego w 1922 r.

Marszałka Polski w swoim mieszkaniu przyjmował Bonifacy Bałdyk.

I Liceum Ogólnokształcące imienia Karola Miarki w Żorach

Wkrótce po przyłączeniu do Polski założono polska szkołę, a pięć lat później w 1927 roku uczyniono jej patronem Karola Miarke, zasłużonego działacza na rzecz polskości śląskiej ziemi.